

Rīgas apgabaltiesai

Abrenes iela 8, Rīga, LV-1050

Iesniegšanas adrese:

Ekonomisko lietu tiesa

Nosūtīts uz E-adresi

Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Organizētās noziedzības smago un sērijveida
noziedzumu apkarošanas pārvaldes
2. nodaļas priekšnieka vietnieces Kristīnes Nicmanes

S Ū D Z Ī B A

par Ekonomisko lietu tiesas 17.02.2025. lēmumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu
lietā Nr. 11815000222 (*K75-0125-25/1*)

Rīga
februāris

2025. gada 25.

Ar Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes Organizētās noziedzības smago un sērijveida noziedzumu apkarošanas pārvaldes 2. nodaļas galvenās inspektora Jeļenas Sokolovas 03.06.2024. lēmumu kriminālprocesā Nr. 11815000222 (*turpmāk tekstā – Procesa virzītāja lēmums*) ir uzsākts process par noziedzīgi iegūtu mantu, vienlaicīgi Ekonomisko lietu tiesai ir nodoti attiecīgie materiāli par noziedzīgi iegūtu mantu. Savā lēmumā procesa virzītāja lūdza tiesu atzīt arestētos finanšu līdzekļus par noziedzīgi iegūtu mantu, konfiscēt tos un ieskaitīt valsts budžetā.

Izvērtējot izdalītos materiālus procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, kā arī tiesas sēdē uzklusot procesa dalībnieku paskaidrojumus, Ekonomisko lietu tiesa ar 17.02.2025. lēmumu (*turpmāk tekstā – Tiesas lēmums*), pamatojoties uz Kriminālprocesa 630.panta 2.daļu nolēma izbeigt procesu par noziedzīgi iegūtu mantu.

Procesa virzītājs pilnā apjomā pārsūdz tiesas lēmumu, jo uzskata to par atceļamu kā neobjektīvu un nepamatotu sekojošu iemeslu dēļ:

Tiesa savā lēmumā norāda, ka konstatē, ka I.Borisova arestētie finanšu līdzekļi bankas kontā izceļas no NFT darbu pārdošanas, sākotnēji iegūstot pirkuma maksu kriptovalūtas veidā, kas pēc tam, izmantojot virtuālo valūtu biržas, konvertēta uz *euro*.

Tiesa tāpat norāda, ka ir vispārzināms, ka virtuālās valūtas maka, kuram turklāt nav identificēts īpašnieks, patiesais valdītājs var mainīties atkarībā no piekļuves šādam makam nodošanas, kas secīgi maina arī virtuālās valūtas piederību. Līdz ar to virtuālās valūtas anonimitāte sekmē līdzekļu patiesās izcelsmes slēpšanu un tās izmantošanu noziedzīgiem nolūkiem (sal., *Eiropas Parlamenta un Padomes direktīvas (ES) 2018/843 (2018.gada 30.maijs), ar ko groza Direktīvu (ES) 2015/849 par to, lai nepieļautu finanšu sistēmas izmantošanu nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai vai teroristu finansēšanai, un ar ko groza Direktīvas 2009/138/EK un 2013/36/ES 9.apsvērumus*). Atbilstoši nacionālajam regulējumam – minētais sekmē Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – Novēršanas likums) 5.pantā norādīto darbību veikšanu.

Tomēr procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, kas uzsākts kā t.s. pierādītās mantas process (saskaņā ar Krimināllikuma 70.¹¹ panta pirmo daļu), fokuss primāri vērsts uz mantas izcelsmi uz tikai sekundāri uz veiktajām darbībām ar šo mantu.

Tieši šī minētās darbības jau arī norāda uz to, ka aizskartās mantas īpašnieks, šajā gadījumā I.Borisovs apzinājās līdzekļu noziedzīgo izcelsmi uz ko netieši norāda maksājumi personām, pret kurām ir uzsāktas aktīvas krimināllietas saistībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju vai noziegumiem, kuri vērsti uz mantiska labuma gūšanu.

Tiesa tāpat norāda, ka konkrētajā gadījumā procesa virzītāja un prokurors faktiski atzina, ka lielākā daļa I.Borisova NFT darbu pircēju līdzekļu (kriptovalūtas) izcelsme nav identificējama un to kriptovalūtas plūsmas izsekošana virtuālajā vidē ir apgrūtināta, jo izmantoti virtuālo valūtu apmaiņas darījumi, kas nodrošina vēl lielāku anonimitāti, kā arī darījumu ķēdes posmos izmantoti virtuālo valūtu darījumu izsekošanu apgrūtinājoši pakalpojumi (t.s. mikseris). Līdz ar to izmeklēšanā tika analizēti I.Borisova veikto NFT darbu pircēju 17 kriptovalūtas maki, lai gan darbus kopumā iegādājās 2210 pircēji. Tāpat

izmeklēšanā analizēti tikai platformas “Foundation” dati, lai gan darbi pārdoti arī platformās “Open Sea” un “Artblocks”. Šeit pieminams fakts, ka kriminālprocesa izmeklēšanas gaitā tika izvērstāk analizēti 17 kriptovalūtas maki, jo tieši šos makus izmeklēšanai bija iespējams identificēt, kas norāda uz jau iepriekš minēto, par darījumu necaurspīdīgumu un apgrūtināto kriptovalūtas plūsmas izsekošanu. Tāpat tiesa procesa virzītāja ieskatā izdara maldīgu secinājumu, ka “minētais apliecina, ka lielākajā daļā I.Borisova arestēto līdzekļu izcelsme nepakļaujas pārbaudei”, jo izmeklēšanas gaitā, kā jau minēts iepriekš, izvērstāk tika analizēti 17 maki, kuru analīze deva iespēju izmeklēšanai identificēt konkrētas personas, kas būtu saistāmas ar konkrētu NFT mākslas darbu iegādi. Paralēli šo maku analīzei, tika analizēti arī 111 I.Borisova vērtīgākie darbi (skat. pielikumus Nr.24 un Nr.30, no kuriem izriet, ka vērtīgāko darbu kopsumma sastāda vismaz **5254171** ASV dolārus), kā arī tika lūgts sniegt atbalstu Eiropola European Cybercrime Center kurš analizēja Shvembldr izveidoto NFT kolekciju “Planet” (ar 9 NFT mākslas darbiem), kas 2021.gada beigās ieguva aptuveni 1300 ETH no 93 NFT pārdošanas platformā Foundation. “Planet” kolekcija bija radījusi neto peļņu 587,775 ETH apmērā, kas jau veido 45,2% no kopējā ieguvuma platformā tikai par 9,67%NFT. Minētais dokuments ir bez noteikta pielikuma numura, jo tas Tiesai tika nosūtīts elektroniski 27.08.2024. ar atsevišķu pielikumu iepazīstināšanai aizskartās mantas īpašniekam un viņa aizstāvim. Tāpat tika analizēti arī paša I.Borisova kriptovalūtas maki (skat.pielikums Nr.33). Tādēļ apgalvojums ka lielākajā daļā I.Borisova arestēto līdzekļu izcelsme nepakļaujas pārbaudei ir nepatiess.

Tiesa savā lēmumā norāda, ka ziņas, kuras nav iegūtas ar izmeklēšanas darbībām, nevar konstatēt tiesa procesa par noziedzīgi iegūtu mantu ietvaros ar pazemināto pierādīšanas standartu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124.panta sestajai daļai, jo tiesa nevar veikt procesa virzītājas nepierādīta pieņēmuma pārbaudi, neīstenojot procesa virzītāja pilnvaras un neveicot izmeklēšanu. Savukārt izmeklēšana uzskata, ka tiesa pieņemot lēmumu nevērtēja piestādītos materiālus kopumā, kuri visticamāk norāda uz legalizācijas infrastruktūras izveidi, kā rezultātā pirmsšķietami legāli naudas līdzekļi tiek pārskaitīti par pirkuma-pārdošanas darījumu NFT mākslas darbu tirdzniecības jomā. Un to, ka pircēju nav iespējams identificēt vai to identificēšana ir apgrūtināta arī rada šo platformu iespējai noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanai.

Savā lēmumā Tiesa norāda, ka tiesu praksē procesos par noziedzīgi iegūtu mantu

norādīts, ka neskaidras izcelsmes finanšu līdzekļi nenozīmē, ka to izcelsme automātiski uzskatāma par noziedzīgu, jo neskaidras izcelsmes līdzekļi apliecina nenoskaidrotu apstākli, no kura nevar izdarīt nekādus secinājumus (*Rīgas apgabaltiesas 2014.gada 16.februāra lēmums lietā Nr.KA04-0237-24/4*). Šajā gadījumā Tiesa lēmuma gatavošanā nevērtēja Kriminālprocesa likuma 124.panta 6.daļā noteikto pierādīšanas sliekšni, proti ka arestētā manta, visticamāk, ir iegūta noziedzīgi, nevis likumīgi. Turklāt tiesa gatavojot lēmumu tāpat arī nav izvērtējusi Kriminālprocesa likuma 126.panta 3¹.daļā noteikto, proti ja kriminālprocesā iesaistītā persona apgalvo, ka manta nav uzskatāma par noziedzīgi iegūtu, pienākums pierādīt attiecīgās mantas izcelsmes likumību ir šai personai. Ja persona noteiktā termiņā nesniedz ticamas ziņas par mantas izcelsmes likumību, šai personai tiek liegta iespēja saņemt atlīdzību par kaitējumu, kas tai nodarīts saistībā ar kriminālprocesā noteiktajiem ierobežojumiem rīkoties ar šo mantu. Līdz ar ko Tiesas lēmums nav vispusīgs un tā piešķir augstāku ticamību I.Borisova un viņa aizstāvja skaidrojumam, nevērtējot izmeklēšanā iegūtās un nostiprinātās ziņas.

Tiesa savā lēmumā norāda, ka pierādīšanas pienākumu par NFT darbu anonīmo pircēju līdzekļu izcelsmi nevar pārliekt uz I.Borisovu, jo tas neatbilst procesos par noziedzīgi iegūtu mantu noteiktajam pierādīšanas standartam saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 124.panta sesto daļu, kāds primāri uzlikts procesa virzītājam, turklāt, ņemot vērā I.Borisova procesuālo statusu, t.sk. tiesības neliecināt pret sevi, uz viņu arī t.s. apgriezto pierādīšanas pienākumu nevar pārliekt, kas procesa virzītāja ieskatā ir pretrunā ar Kriminālprocesa likuma 126.panta 3¹.daļu.

Atbilstoši Senāta 2024. gada 19. marta lēmuma lietā Nr. SKK 11/2024 5.2.punktam prasība par pierādījumu attiecināmību un ticamību ir piemērojama arī uz personas, kura īsteno aizstāvību, apgalvojumu par mantas likumīgo izcelsmi. Un šajā gadījumā procesa virzītāja ieskatā I.Borisovs nav sniedzis ticamus un pārbaudāmus pierādījumus procesa virzītāja lēmumā par noziedzīgi iegūtu mantu norādītajiem argumentiem.

Pieminams fakts, ka saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 125.panta 3.daļu ir uzskatāms par pierādītu, ka manta, ar kuru veiktas legalizēšanas darbības, ir noziedzīgi iegūta, ja kriminālprocesā iesaistītā persona nespēj ticami izskaidrot attiecīgās mantas likumīgo izcelsmi un ja pierādījumu kopums procesa virzītājam dod pamatu pieņēmumam,

ka mantai, visticamāk, ir noziedzīga izcelsme. Šajā gadījumā I.Borisovs kā aizskartās mantas īpašnieks, kā jau minēts iepriekš ne līdz Tiesai nedz arī Tiesas sēdes laikā nav sniedzis nekādus ticamus skaidrojumu par mantas likumīgo izcelsmi vien to, ka tie gūti no NFT mākslas darbu pārdošanas, un nav iesniegts neviens atspēkojums procesa virzītāja lēmumā minētiem argumentiem, kas norāda uz noziedzīgas infrastruktūras izveidi.

Vienlaikus tiesa atzīst, ka netiešie pierādījumi, kādi izmeklēšanā iegūti, t.i., ka: I.Borisovs saņēmis maksājumus no tādiem kriptovalūtu makiem, kas blokķēdes analīzē identificēti ar augsta noziedzības riska pazīmēm, kuros līdzekļu īpašnieks profesionāli slēpts un faktiski nav identificējams; ka I.Borisova darbus iegādājās arī, visticamāk, viltus kriptovalūtu maku īpašnieki, aiz kuriem slēpjas citi patiesie līdzekļu valdītāji (Taizemes iedzīvotāji, kuru deklarētais mantiskais stāvoklis neļauj apgrozīt miljonus kriptovalūtas aktīvos un, kuru personību profils neliecina par ticamu investīciju interesi ģeneratīvajā mākslā); ka I.Borisova darbus iegādājies arī riska ieguldījuma fonds (“The Arrows Capital”), kura īpašnieks pēc tam arestēts par investoru naudas prettiesisku izlietošanu; konstatētās tipoloģiju pazīmes NFT tirdzniecības darījumu patiesuma apšaubīšanai; analizētā darījumu intensitāte un pircēju maku aktivitātes; I.Borisova veiktie kriptovalūtas pārskaitījumi uz tādu personu makiem, kuras viņu nepazīst un, kuras atzītas par aizdomās turētajiem noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanā, u.c. – kopumā varētu sasniegt aizdomīgu darījumu pazīmi pēc Novēršanas likuma 1.panta 17.punkta. Ar šo tiesa atzīst, ka iesniegtie materiāli satur šādus netiešus pierādījumus, bet nav izvērtējusi procesā par noziedzīgu mantu esošos pierādījumus pēc to būtības, norādot, ka objektīvās puses pazīmes par mantas noziedzīgumu ir noskaidrojamas tikai pamatprocesā. Tāpat tiesa savā lēmumā norāda, ka netiešie pierādījumi būtu vērtējami kopsakarā arī ar personību raksturojošām ziņām – zinātību NFT mākslā, iegūto izglītību, personīgajām prasmēm un spējām ģeneratīvajā mākslā un radīto darbu vērtību. Tiesa nav vērtējusi pierādījumus kopsakarībā par iespējamās infrastruktūras izveidi. Līdz ar ko, procesa virzītāja ieskatā izdarot nepamatotu secinājumu, ka *šādi apstākļi liedz tiesai procesā par noziedzīgi iegūtu mantu, kurā netiek izmeklēta personas vaina konkrētā noziedzīgā nodarījumā, izteikt vērtējumu par I.Borisova prasmēm NFT darbu radīšanā, un līdz ar to neļauj nonākt pie secinājuma, ka šo darbu vērtība nav patiesa, jo tas pārsniegtu izdalītā procesa robežas, skarot nevainīguma prezumpciju.*

Procesa virzītāja ieskatā, Tiesa pieņemot lēmumu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu procesa virzītāja argumentus (*pierādījumus*) pakļāva izskatīšanai atrauti no citu procesā par noziedzīgi iegūtu mantu pierādīšanas priekšmetā ietilpstošu apstākļu konteksta, nevērtējot to no iespējamās noziedzīgas infrastruktūras izveides prizmas.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 128. panta otro daļu to, cik ticamas ir pierādīšanā izmantojamās ziņas par faktiem, izvērtē, aplūkojot visus kriminālprocesa laikā iegūtos faktus vai ziņas par faktiem kopumā un savstarpējā sakarībā. Savukārt atbilstoši minētā panta trešajai daļai nevienam no pierādījumiem nav iepriekš noteikta augstākā ticamības pakāpe nekā pārējiem pierādījumiem.

Šī sistēmiskā pierādījumu vērtēšana ir īpaši nozīmīga autonomo legalizācijas lietu izmeklēšanā, kas attiecināms arī uz šo konkrēto lietu. Ziņu izvērtēšana kopsakarā nozīmē, ka, lai arī ticamība ir katram individuālam pierādījumam piemītoša pazīme, tomēr to noteikt var, tikai skatot attiecīgo pierādījumu vienotā sistēmā ar citiem pierādījumiem un vērtējot, kā veidojas to savstarpējās sakarības.

Procesa virzītāja ieskatā, tiesa, pieņemot lēmumu, nav pienācīgi vērtējusi visus lēmumā norādītos tiešos un netiešos pierādījumus, nav novērtējusi izdalītos lietas materiālus kopumā un savstarpējā sakarībā, procesa virzītāja izteiktos argumentus un viedokli tiesas sēdē, tiesību normas attiecībā uz noziedzīgi iegūtas mantas vērtēšanas kritērijiem un pasākumiem, kas veicami konstatējot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas darbības un no šādām darbībām gūta labuma konstatēšanā, mantas atzīšanā par noziedzīgi iegūtu un konfiskācijā.

Tiesa nav ņēmusi vērā savstarpējās sakarības, kas kopumā sasniedz pierādīšanas standartu atbilstoši Kriminālprocesa likuma 124. panta sestajai daļai, pretēji procesa virzītāja iegūtiem pierādījumiem, iegūtām ziņām par faktiem un konstatētiem nesaraucjami saistītiem blakus apstākļiem, kas, procesa virzītāja ieskatā, ir pietiekami daudz un pārliecinoši, lai ar ticamības pārsvaru atzītu, ka NFT mākslas darbu pirkšanas darījumi ar neidentificējamiem pircējiem veikti nolūkā legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus un, attālinot naudas līdzekļus no to patiesās izcelsmes, tiek radīts noziedzīgajā nodarījumā neiesaistītām trešajām personām maldīgs priekšstats par naudas līdzekļu legalitāti.

Jāpiemin arī par aizdomīgiem darījumiem un pimsšķietami legāliem darījumiem, kas redzams Pielikuma Nr.43 (analītiskā uzzīņa) 14.lapā kur grafikā var redzēt, ka vienu daļu

(grafikā pa kreisi) no Shvembldr darbiem nopirka nesaistītie kriptovalūtas maki (iespējams pircēji ar “legāliem” ienākumiem) un otru daļu nopirka un tirgoja starp sevi kriptovalūtas maki (grafikā pa labi), kas statistiski veido klasterus. Grafikā objekta lielums ir proporcionāls naudas apgrozījumam un ir redzams, ka lielākie Shvembldr darbu pircēji un pārdevēji ir labajā pusē. No šī grafika izriet, ka kopējā I.Borisova “makā” tiek sapludināta iespējams noziedzīgi iegūti naudas līdzekļi ar pirmsšķietami legāliem līdzekļiem un tā ir sajaukšana Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likuma 5.panta izpratnē un ir viena no legalizācijas kvalificējošām pazīmēm, kas pati par sevi norāda un noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju .

Tāpat tiesa, pieņemot lēmumu nav vērtējusi starptautisko sadarbības partneru sniegto informāciju (pielikumi Nr.29, 34., 35., 36, 40, 42 kā arī pielikumu bez numura, kas Tiesā iesniegts 27.08.2024.), kā arī nav vērtēta Finanšu izlūkošanas dienesta sagatavotos atzinumos norādītie fakti. Senāts 2024. gada 19. marta lēmuma lietā Nr. SKK 11/2024 6.2.punktā ir norādījis arī uz Finanšu izlūkošanas dienesta praksē apzinātajām noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas pazīmēm, kā materiālu, kas ir ņemams vērā, vērtējot lietā esošos pierādījumus. Jānorāda, ka Finanšu izlūkošanas dienesta noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijas un pazīmes ir starptautiskā un nacionālajā praksē apzināti noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas veidi, tās ir vēsturiskās zināšanas par noziedzīgumu un norāda uz to, ka likumīgus līdzekļus šādi neapgroza. Faktos pamatota līdzekļu kustības atbilstība noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas tipoloģijām un pazīmēm arī sniedz papildus norādi uz šo līdzekļu noziedzīgu izcelsmi.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, procesa virzītāja ieskatā Ekonomisko lietu tiesas 17.02.2025. lēmums nav objektīvs un pamatots un ir atceļams.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 631. panta 1. daļu,

LŪDZU:

atcelt Ekonomisko lietu tiesas 17.02.2025. lēmumu un pieņemt lēmumu par šādu naudas līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtu mantu, paredzot tās konfiskāciju valsts labā (finanšu līdzekļus ieskaitīt valsts budžetā):

- naudas līdzekļus, kas atrodas Iljas Borisova, personas kods 150882-10311, AS “SEB banka” norēķinu kontā Nr.LV38UNLA0050021165470 - 4 714 940,42 euro (četri

miljoni septiņi simti četrpadsmit tūkstoši deviņi simti četrdesmit eiro un četrdesmit divi eirocenti) apmērā, un AS “SEB banka” norēķinu kontā Nr.LV94UNLA0055002485681 - 2 425 535,43 *euro* (divi miljoni četri simti divdesmit pieci tūkstoši pieci simti trīsdesmit pieci eiro un četrdesmit trīs eirocenti) apmērā.

Valsts policijas Galvenās kriminālpolicijas pārvaldes
Organizētās noziedzības smago un sērijveida noziegumu
apkarošanas pārvaldes 2.nodaļas
priekšnieka vietniece
Nicmane

K r i s t ī n e

ŠIS DOKUMENTS IR PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

tālr. 67829330

kristine.nicmane@vp.gov.lv